

Posudek na diplomovou práci Ing. Bc. Moniky Veselé
Nauka dzogčhen v souvislosti s životní cestou

Katedra teologické etiky
Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy
2016
vedoucí práce: PhDr. Bohumila Baštecká, Ph.D.

Předkládaná diplomová práce má spolu se seznamem literatury a seznamem příloh 109 hustě psaných stran. Následují podobně vydatné nestránkované přílohy, které sestávají z rozhovorů s respondenty, z jejich životních čar, účastnických archů, audionahrávky, myšlenkové mapy.

Teoretická část staví na dvou velkých kapitolách s tématy názvu práce: životní cesta a nauka dzogčhen. Výzkumná část se v třinácti podkapitolách vine od Obecného popisu výzkumu k Diskuzi. Jejím předmětem je zkoumání životní cesty sedmi až osmi stoupenců nauky dzogčhen. Práce končí kapitolou Závěr.

Posudek píšu podruhé, autorce bylo při obhajobě doporučeno, aby práci přepracovala v částech „životní cesta“ a „výzkum“. Z toho důvodu se nyní nevyjadřuji ke kapitole *Nauka dzogčhen*, která dobře obstála už minule.

I. VÝSLEDEK PŘEPRACOVÁNÍ TEORETICKÉ KAPITOLY ŽIVOTNÍ CESTA

Při čtení kapitoly *Životní cesta* mi trvalo dlouho, než jsem si připustila, že autorka slabé části nepřepočítala. Nepochopitelné lze vyjádřit metaforou. Představme si, že:

Ke zkoumání zeleniny se přihlásí člověk, který ví, že slíbenou odměnu dostane, pokud splní zadání: zjistíte, jaká zelenina je zastoupena ve všech vybraných stáncích se zeleninou na určeném území. Vypraví se do terénu, odkud však nepřinese požadované zjištění, nýbrž jednotlivé papíry, jak mu to ve stáncích vyprávěli a jak si to někde zjistil sám. Nevšimne si přitom, že brambory, cibuli a mrkev obsahují soupisy vždy, nevšimne si ani, že nenavštívil všechny určené stánky, a nakonec si nevšimne ani toho, že nesplnil zadání. Zato s vervou vypráví, jak jeden pan vedoucí měl úžasné kalhoty, a jak na cestě mezi obchody potkal paní, která mu říkala, že nejdůležitější jsou v zásadě vždycky jablka.

Co si lze o takové situaci myslet? Člověk zřejmě nerozuměl. Ale proč? Špatně slyšel? Nepřečetl si návod? Nestačil na to? Byl zahleděn do své představy? Řekl si - a zrovna, stará pravidla špatná pravidla? Měl nějaké jiné potíže na cestě?

Na druhou stranu: Zeleninu rozpozná a v některých stáncích byl. – Stačí to na vydání odměny?

- **Přetrvává nedostatek zdrojů, pochopení a nadhledu.**

Výhrada z roku 2015:

Přehled podává z jediné učebnice (na stranách 18 - 26 cituje pouze *Psychologii osobnosti* Blatného a kol.); řadí jednotlivé názvy vedle sebe, aniž rozpozná, že logicky mají být podřazené (viz kapitoly 2. 6. – 2. 9); když podřadí, tak chybně.

Stav v roce 2016:

Stejný. Zlepšil se způsob citování z kolektivní monografie (= namísto výpisků z Blatného a kol. jde nyní o Millovou v Blatném a kol.) a kapitola Čára života byla zařazena souřadně.

Nadále se zdá, že autorce **uniká podstata kritické reflexe včetně jejích nástrojů** - namísto srovnání pramenů jeden vyřadí s odůvodněním, že druhý je lepší (viz s. 17), a pak otrocky vypisuje ze zvoleného zdroje, aniž rozpoznává, že vedle sebe bez nadhledu řadí údaje, které se překrývají, nebo na sebe navazují či jinak souvisejí.

- **Přetrvává nedostatek porozumění zvolenému tématu a jeho souvislostem: Inspirace z roku 2015:**

Oceňuji, že autorka zařadila časovost a pojetí času (s. 38). Řadí ho ale k nauce dzogčhen, ačkoli pojetí času je zásadní pro teorii životní dráhy.

- **Stav v roce 2016:**

Autorka zařadila pojetí času do teorie životní dráhy, avšak bez porozumění – na s. 22-23 a znovu na s. 28 uvádí za sebou dvě časová pojetí, a nevšimne si, že jsou stejná.

Na s. 27 se objevuje zajímavá myšlenka: „V současné době se více používá sinusoidní pojetí času.“ Není ale jasné, kdo a v jaké souvislosti to tvrdí. (Na totéž byla upozorněna před rokem.)

- **Autorka nadále nečte.**

- **Výhrada z roku 2015:**

Autorka nečetla vědecké články, které by jí umožnily získat ponor do tématu i nadhled nad ním včetně porozumění, jak jí k nadhledu poslouží forma a metodologie.

Zvoleným postupem se nedostala za plošné myšlení, které řadí jevy i věty bez struktury. Původní autorčina myšlenková struktura byla pravděpodobně představa, že psychologie znamená psychoterapii.

- **Stav v roce 2016:**

Beze změny.

- **Pravděpodobně se zvýšil zmatek v citacích.**

Zlepšení způsobu citování z kolektivní monografie má svůj limit – Millová je v textu, ne však v seznamu literatury, takže neznalý čtenář nemá šanci si ji propojit s Blatným.

Seznam literatury není řazen dle abecedního pořádku. Obsahuje též autora se jménem Filipy.

II. VÝSLEDEK PŘEPRACOVÁNÍ VÝZKUMNÉ ČÁSTI

Ze stejných důvodů jako výše pokračuji v metafoře.

Představme si, že:

Člověk, který nesplnil zadání s průniky zeleniny, dostane další šanci. Působí, že se raději baví s lidmi a že by si mohl přitom všimnout, jaké zeleniny, z jakého důvodu a v jakých souvislostech si jednotliví vedoucí určených stánků nejvíce cení. Mohl by tedy uplatnit svoje nadání jevy zachycovat jedinečně. Člověk se vydá do terénu, a výsledek je překvapivý: vedoucích se na leccos vyptal a pak začal sčítat, v čem se navzájem podobají.

Tentokrát jsem si už pomyslela, že čelím vzorci „jako svébytná bytost musím dělat věci jinak, než mi říkají“.

Dále již nebudu detailně srovnávat stav loňského a letošního roku, pracovala bych pravděpodobně více než autorka. Jen konstatuji, že autorka opět nerozlišila události od dějů, opět je v celkovém počtu respondentů veden člověk, který odmítl spolupráci, a autorka sama jako respondentka, opět se objevují zmínky o kategorizaci, aniž je jasné, co to vlastně je, opět je životní cesta propojena s životní spokojeností, aniž je životní spokojenost předmětem zkoumání podle cíle práce.

Opět se objevuje úprava dat (72 „Rozhovor jsem následně musela slepovat dle časové návaznosti“), která postrádá odůvodnění.

Opět je znát autorčina tendence ke kvantifikujícímu přemýšlení o výsledcích kvalitativního postupu (s. 73-74, 95, 98).

Zmatení najdeme v tabulkách a jejich umístění, v názvech, pojmech (strany 75-80).

Na s. 99 to působí, jako by autorka nepochopila ani to, co znamená kompenzace z Baltesova modelu SOC, který si sama zvolila, ani to, co znamená prostředí v rámci sociálně-ekologického paradigmatu.

III. JAZYKOVÁ A FORMÁLNÍ STRÁNKA PRÁCE

Výhrada z roku 2015: Práce je zatížena gramatickými chybami (čárky navíc, chybějící čárky, „viz.“ s tečkou).

Stav v roce 2016: Výskyt „viz.“ s tečkou se snad ještě zvýšil.

IV. ZÁVĚR

Stručně řečeno, autorka problematické části své práce buď nepřepočala vůbec, nebo přepočala způsobem leckdy problematickým.

Za dobré lze považovat, že na některých místech najdeme diskusi (s. 74 a 75) a též kapitola Diskuze ji obsahuje.

Zároveň je zřejmé, že si autorka s prací dala práci.

Proto a přesto mohu sáhnout i já k podobnému vyjádření jako před rokem: U mezioborových prací beru v úvahu omezení mezioborového přístupu. V této práci se však projevují jiné limity, neboť světy oborů i světy metodologické zůstaly odděleny a věda utrpěla.

Předkládaná práce se v oblasti teorie životní cesty a v oblasti výzkumné pohybuje mezi úrovněmi E a F.

Doporučuji práci přijmout k obhajobě a ohodnocení upřesnit podle výsledku obhajoby.

OTÁZKY PRO OBHAJOBU

- Prosím, uplatněte teorii ze s. 28 na Vámi zvolený výzkumný postup a na jeho výsledky.
- Prosím, vyložte model SOC ze s. 34 pomocí příkladů z výzkumu, který jste uskutečnila. Na tomto základě objasněte i termín ze s. 99 („krize středního věku“).

PhDr. Bohumila Baštecká, Ph.D.

Praha, 6. září 2016